

VODIČ ZA LOKALNO STANOVNIŠTVO U SLUČAJU VANREDNIH SITUACIJA

VAŽNI BROJEVI:

Jedinstveni evropski broj
za hitne službe **112**

Policija **122**

Služba zaštite i spašavanja **123**

Hitna medicinska pomoć **124**

Finansira
Evropska unija

Naziv: **Vodič za lokalno stanovništvo u slučaju vanrednih situacija**

Izdavači: **JU Razvojna agencija ŽZH – HERAG,**
Opština Herceg Novi,
Uprava civilne zaštite ŽZH

Autor: **Mr Zdravko Blečić**

Štampa i dizajn: **Atelier Jukić d.o.o., Posušje**

Tiraž: **2.000 komada**

Godina: **2023**

Ovaj Vodič izrađen je u sklopu projekta „Otporna granica“ kojeg finansira Evropska unija u okviru IPA programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora.

Opšti cilj projekta je unaprijediti sustav prevencije i upravljanja rizicima, kako bi se povećala otpornost na prirodne katastrofe i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem na području Zapadnohercegovačke županije (BiH) i Opštine Herceg Novi (CG). Povezivanjem i razmjenom ljudskih i institucionalnih kapaciteta, iskustava, informacija i resursa Zapadnohercegovačkog kantona u Bosni i Hercegovini i Opštine Herceg Novi u Crnoj Gori, značajno će se poboljšati sustav upravljanja rizicima od katastrofa (prevencija, pripravnost i odgovor) na ovom području.

Partneri na projektu su Javna Ustanova Razvojna agencija Županije Zapadnohercegovačke kao vodeći partner, Uprava civilne zaštite Županije Zapadnohercegovačke i Opština Herceg Novi.

Ovaj Vodič ima za cilj podići svijest lokalnog stanovništva o opasnostima koje nam donose prirodne nepogode i katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem. Detaljnim uputama želi se pridonijeti kvalitetnom i pravovremenom reagovanju kako bi se štete prouzročene prirodnim nepogodama i katastrofama uzrokovanim ljudskim djelovanjem svele na minimum, a posebno kako bi se ljudski životi spasili.

UVODNI TEKST

Svake godine širom naše planete, razne katastrofe ugrožavaju živote i imovinu ljudi. Područje u kome živimo takođe ima svojih opasnosti koje mogu biti prirodne ili uzrokovane našim djelovanjem. U najvećem broju slučajeva, katastrofe se mogu spriječiti ili znatno umanjiti pravovremenim i pravilnim priprema. Kada smo svi spremni na djelovanje i imamo zajednički cilj, a to je smanjena opasnost i pravilno ponašanje u vanrednim situacijama, onda smo bezbjedniji. I mi i svi oko nas, bez obzira na vrstu katastrofe sa kojom se suočavamo.

**Uz vašu pomoć broj
intervencija biće znatno manji,
a vi ćete biti puno sigurniji!**

SADRŽAJ

IMPRESSUM	2
UVODNI TEKST	3
POŽARI	8
ZEMLJOTRESI	25
POPLAVE I NEVRIJEME	28
KLIZIŠTA	32
EPIDEMIJA	34
ZBRINJAVANJE I EVAKUACIJA	36

Zaštita i spašavanje su naše pravo i dužnost

Građani su, zajedno sa svim zaposlenim u službama zaštite i spašavanja, dužni da postupaju u skladu sa utvrđenim obavezama i da obezbijede primjenu svih planova zaštite koji postoje. Ova ravnopravnost u obavezama znači da nemožemo prebaciti krivicu na drugoga u slučaju katastrofe već smo svi odgovorni u njenom spriječavanju i umanjenju. Dakle, svi imaju obavezu da zajedno i usklađeno djeluju u vanrednim situacijama i postupaju onako kako je predviđeno u takvim situacijama. Ne samo da smo dužni da tako djelujemo, već treba da budemo svjesni koliko je to neophodno i dobro za sve one koji su ugroženi, a naročito djecu. Ona moraju imati prioritet u takvim aktivnostima. Potrebno je da svi imamo znanje o nastanku i vrstama elementarnih nepogoda, uzrocima koji dovode do nesreća i katastrofa, kao i načinima preventive. Kada imamo takvo znanje imamo i više samopouzdanja, a bićemo i brižljiviji i spremniji za reagovanje u vanrednoj situaciji.

VAŽNI BROJEVI:

Brojevi telefona koje građani treba da znaju i imaju memorisane u svom telefonu.

Jedinstveni evropski broj
za hitne službe **112**

Policija **122**

Služba zaštite i spašavanja **123**

Hitna medicinska pomoć **124**

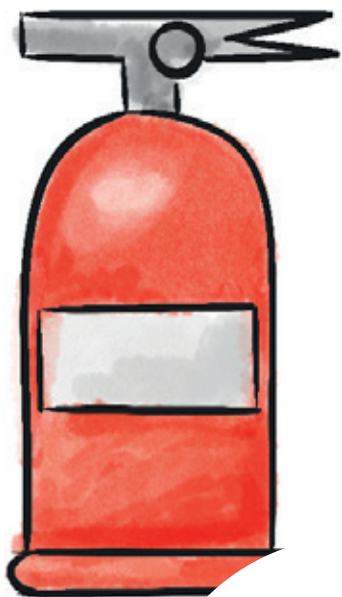
**Naš region – sigurno mjesto za
život i rad!**

POŽARI

POJAM

Požar predstavlja veliki problem za ljude i njihovu imovinu. Kada prežive požar, ljudi često imaju veoma ozbiljne fizičke i psihološke posljedice. Vatra je svakako korisna za određene potrebe u domaćinstvu, ali se opasnost koju nosi ne smije potcijeniti i **sa njom se nikada ne treba igrati ili nemarno njom rukovati!** Prijatna i potrebna vatra lako može u trenutku postati nesavladiv požar koji će brzo ugroziti vaše i zdravlje ljudi oko vas. Zbog toga su požari i plamene stihije često dio naše svakodnevice koji osim uništavanja materijalnih dobara često odnose i ljudske živote. To je ujedno najčešći i najrasprostranjeniji hazard. **Požar predstavlja svako nekontrolisano sagorijevanje gorive materije.** Da bi se uopšte odvijao proces gorenja potrebno je prisustvo tri elementa u odgovarajućoj mjeri: materija koja može da gori, kiseonik i toplota - što se uobičajeno prikazuje takozvanim trouglom gorenja.

Ako poznajemo ovaj trougao, možemo uspješno shvatiti i sam proces gašenja. Otklanjanjem jednog (bilo kog) elementa iz procesa gorenja, dolazi do gašenja vatre. Tako, u zavisnosti koji element uklanjamo iz procesa gorenja, razlikujemo tri načina gašenja: rashlađivanjem (odvođenjem toplote), ugušivanjem (izolovanjem kiseonika) i otklanjanjem gorive materije.

NAJČEŠĆI UZROCI NASTANKA POŽARA

Nesmotreno korišćenje otvorenog plamena, samozapaljenje dimnjaka i njegovo varničenje, neugašeni opušci cigarete, nemarno prženje i spremanje hrane u kuhinji, kvarovi na električnim uređajima i instalacijama, nepoštovanje tehnoloških normi i postupaka, igranje djece sa vatrom.

OPASNOSTI KOJIMA SU LJUDI IZLOŽENI U SLUČAJU POŽARA

Opasnost od toplotnog zračenja.

Opasnost od dima i gasova.

Opasnost od eksplozija.

Opasnost od strujnog udara.

Opasnost od panike i sopstvenog nekontrolisanog kretanja kao i kretanja drugih lica ugroženih požarom.

PREVENTIVA

Većina ljudi ne zna koliki problem može izazvati požar u objektu i ne shvataju od koje je važnosti uredno sprovođenje preventivnih mjera zaštite. Preventiva je najjednostavnija, najefikasnija i najdjelotvornija metoda kojom se sprečava svaka nesreća izazvana određenim hazardom koji može ugroziti čovjeka, njegovu imovinu i kulturna dobra jednog društva. Suzbijanje i potpuno eliminisanje uzroka požara predstavlja najbolji način sprečavanja štete koja nastaje kao posljedica požara. Da bi se mogle preduzeti mjere zaštite od požara, potrebno je znati uzroke njegovog nastajanja. Uzroci požara i požarne opasnosti su međusobno povezani. Ako uklonimo uzročnike požara i požarne opasnosti svedemo na minimum, obezbijedimo odgovarajuće sredstvo za gašenje i edukujemo ljude da u slučaju požara pravovremeno i pametno reaguju - tada postizemo cilj zaštite od požara. Ovakav način zaštite od požara nazivamo **preventivnom zaštitom**. Ciljevi požarne preventive su: zaštita ljudskih života od požara, zaštita materijalnih dobara od požara i zaštita od prenošenja požara na susjedne objekte.

Svrha prevencije požara je da spriječi nastanak katastrofe, ograniči njeno širenje, olakša evakuaciju stanovništva i intervenciju odgovornih službi.

OSNOVNE PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE OD POŽARA

- 1.** Angažujte stručnjaka da vam izradi Plan zaštite od požara za objekat u kome stanujete.
- 2.** Iz podruma, garaža, potkrovlja i drugih pomoćnih prostora – uklonite nepotrebne gorive stvari: stare novine, djelove namještaja, garderobu, lakove, farbe i sl.
- 3.** Protivpožarna stepeništa i prolaze redovno čistite i održavajte prohodnim jer vam je to najčešće i jedini bezbjedni put da sačuvate vaš život i život vaše porodice.
- 4.** Horizontalni i vertikalni putevi evakuacije moraju biti sigurni i prohodni, izrađeni od materijala koji su otporni na požare.
- 5.** Redovno čistite dimovodne kanale (makar jednom godišnje) i ne koristite ih u bilo koje druge svrhe.

- 6.** Očistite kućište lifta i držite ga urednim.
- 7.** Postavite svjetla nužne rasvjete koja se sama aktiviraju u slučaju nestanka struje.
- 8.** Istaknite na oglasnoj tabli pravila ponašanja u slučaju požara.
- 9.** Istaknite na oglasnoj tabli Plan evakuacije sa definisanom rutom kretanja.
- 10.** Obezbedite da prilazi objektu i prostor ispred samog ulaza u objekat uvijek budu slobodni i da ne služe za parking vozila. Na ovaj način biće omogućen pristup vatrogasnim vozilima u slučaju požara.
- 11.** Redovno kontrolišite vašu vatrogasnu opremu: aparate, vatrogasna crijeva, hidrante i dovedite ih u ispravno stanje.
- 12.** Naučite pravilno da aktivirate i koristite protivpožarni aparat i podučite članove svoje porodice, jer u slučaju požara nećete imati vremena da pročitate uputstvo.
- 13.** Održavajte čistom i pristupačnom prostoriju u stambenoj zgradi u kojoj se nalaze strujomjeri i osigurači.
- 14.** Uzdržavajte se od popravke i intervencija na električnim i plinskim uređajima i instalacijama. Prepustite to profesionalcima.
- 15.** Izbjegavajte korišćenje produžnih kablova. Ako primijetite njihovo zagrijavanje, isključite ih i nemojte ih više koristiti.
- 16.** Kada spremate hranu ili napitke, ostanite pri kuhinjskim uređajima sve vrijeme, dok ne završite započetu radnju. Svaka uporedna aktivnost kao što su rad na kompjuteru, pretraga na telefonu ili gledanje televizije, može odvući pažnju i doprinijeti zakašnjoj reakciji ako se pojavi otvoreni plamen.
- 17.** U slučaju nestanka električne energije, uvijek provjerite da li su električni uređaji isključeni (šporet, rešo, grijalice i dr.)

- 18.** Svijeće, petrolejke, kao i uređaje koji emituju toplotu (peći, kalorifere, uljne radijatore i dr.) nikada ne ostavljajte bez nadzora. Ne postavljajte ih blizu gorivih materija i ne prekrivajte ih.
- 19.** Uklonite sav eksplozivni materijal (dinamit, bombe, municiju i dr.) kao i lako zapaljive tečnosti (benzin, nafta i dr.) iz stambenog objekta.
- 20.** Sa propan-butanom budite obazrivi, redovno mijenjajte crijeva i zaptivke na ventilima.
- 21.** Ako osjetite miris gasa, nipošto nemojte uključivati prekidač za rasvjetu ili neki od električnih uređaja, jer varnica koja se tom prilikom javlja može izazvati eksploziju.
- 22.** Šibice i upaljače ne ostavljajte djeci na dohvat ruke.
- 23.** Naučite svoju djecu da u slučaju požara telefonom pozovu vatrogasce na broj 123.
- 24.** Isplanirajte kako da u slučaju požara evakuišete malu djecu, starije osobe i osobe sa hendikepom.
- 25.** Vršite stalnu edukaciju po pitanju zaštite od požara.

Jedan promišljen potez više - jedna opasnost manje!

NAČIN DOJAVE POŽARA

U slučaju požara u vašem domu OSTANITE MIRNI i pokušajte sami da ugasite požar raspoloživim i odgovarajućim sredstvom za gašenje.

Ako ne uspijete, pozovite vatrogasce na broj 123 i obavite razgovor držeći se sljedećeg redoslijeda: KAŽITE SVOJE IME I PREZIME, GDJE GORI, ŠTA GORI, KOLIKI JE POŽAR i IMA LI UGROŽENIH LJUDI.

Ukoliko primijetite požar illi miris dima u komšiluku, ODMAH pozovite vatrogasce na broj 123 i nikada ne pretpostavljajte da je to učinio neko drugi umjesto vas.

Ako u toku noći primijetite požar, vičite glasno „POŽAR“ i probudite ukućane i komšije pa pozovite vatrogasce na broj 123 držeći se pomenutog redoslijeda.

Sačekajte vatrogasce i usmjerite ih ka požaru.

Vaš razgovor ne odlaže upućivanje ekipe, jer je pomoć upućena još dok je razgovor u toku!

SAVJETI

Požari se najlakše i najbolje gase u početku, a to možemo uraditi sredstvima za gašenje požara: osnovnim i priručnim. Požare gasimo onim sredstvom za gašenje koje ima najbolji efekat na gorivu materiju. Sredstva za gašenje su namijenjena za određene klase požara. Prema vrsti gorive materije koje mogu biti obuhvaćene požarom, požari se svrstavaju u pet klasa (razreda). U tabeli je prikazano koja sredstva za gašenje su primjerena određenim klasama požara.

Klase požara

Požari čvrstih materija

Požari zapaljivih tečnosti

Požari zapaljivih gasova

Požari zapaljivih metala

Požari kuhinjskih ulja i masti

Gorive materije

Papir, drvo, tekstil, ugalj

Benzin, nafta, ulja, masti, alkohol, smole

Metan, butan, propan, vodonik, acetilen, plin

Laki metali - aluminijum magnezijum, njihove legure

Požari biljnih i životinjskih ulja i masnoća

Sredstvo za gašenje

ABC prah, voda, pjena

ABC prah, CO₂, pjena

ABC prah, CO₂

Specijalni prah, suvi kvarcni pijesak

Gasi se metodom ugušivanja: poklopcem, dekom za gašenje požara, krpom

Većina požara nastaje danju, ali je najveći broj žrtava požara tokom noći!

Gore navedene oznake klasa požara nalaze se u istom obliku na naljepnici vatrogasnog aparata, što znači da je sredstvo za gašenje koje sadrži vatrogasni aparat, prikladno za gašenje požara tog razreda. Npr. oznaka na vatrogasnom aparatu **ABC** znači da je sredstvo u tom aparatu prikladno za gašenje požara zapaljivih:

čvrstih materija – **klasa A**, tečnosti – **klasa B** i gasova – **klasa C**.

Za gašenje požara veoma je važan faktor vremena. Zbog toga je potrebno da odmah po nastanku požara pokušamo da ga ugasimo, pazeći pritom da se ne povrijedimo i svojim pogrešnim djelovanjem ne proširimo požar. Za gašenje početnih i manjih požara, najbolja je upotreba ručnih prenosnih protivpožarnih aparata (PPA). Vatrogasni aparati su najzastupljenija oprema za gašenje požara i jedan su od prvih izbora pri opremanju stambeno-poslovnih prostora protivpožarnom opremom. Punjeni su raznovrsnim sredstvima za gašenje pa nam omogućavaju brzu reakciju u slučaju požara.

Na vatrogasnim aparatima nalaze se naljepnice koje sadrže uputstvo za njihovu aktivaciju, a takođe ukazuju koje se vrste požara mogu gasiti tim aparatom.

Obezbijedite najmanje jedan protivpožarni aparat u vašoj stambenoj jedinici kao i na radnom mjestu. Postavite ga na vidnom mjestu u blizini izlaznih vrata. Pročitajte uputstvo za upotrebu PP aparata koje se na njemu nalazi, kako biste u slučaju nužde mogli da ga iskoristite na pravilan i efikasan način. Postoje različite vrste i veličine aparata sa različitim sredstvima za gašenje, tako da je prilikom nabavke aparata, potrebno da se posavjetujete sa vatrogascima, prodavcima ili proizvođačima. Za domaćinstva se preporučuje nabavka protivpožarnog aparata sa prahom („PPA - S“), jer se može koristiti za klase požara koji se najčešće u domaćinstvu dešavaju. Takođe, ova vrsta PP aparata je odgovarajuća zbog mogućnosti gašenja požara gdje imamo prisustvo električne energije – do napona od 1000 volti, što je karakteristično za domaćinstvo. Za konkretno gašenje požara na električnim instalacijama i postrojenjima, najbolje je u blizini razvodnih tabli, ormara ili sklopki – obezbijediti protivpožarni aparat sa ugljen-dioksidom kao osnovnim sredstvom za gašenje, koje u slučaju ovih požara ima najbolji efekat („PPA – CO₂“). Ako ste u mogućnosti, postavite detektore požara na odgovarajućim lokacijama.

Kontrolu ispravnosti, održavanja i ponovnog punjenja protivpožarnih aparata potrebno je uraditi u roku od 6 mjeseci, a to može obaviti samo stručno lice sa odgovarajućom licencom. Kada gasite požar najprije gasite manje površine zahvaćene plamenom kako biste spriječili njegovo dalje širenje, a zatim mlaznicu usmjerite ka samom središtu požara.

U slučaju da i nakon upotrebe PP aparata niste uspjeli da ugasite požar, pozovite i sačekajte vatrogasce i usmjerite ih ka požaru.

Zapamtite da ulja i struju nikada ne smijemo gasiti vodom! Kod gašenja požara izazvanih plinskim uređajima, pokušajte najprije zaustaviti dalji dotok plina zavrtanjem dostupnog ventila.

POŽARI U ZATVORENOM PROSTORU

Požar u zatvorenom prostoru, recimo u stanu prosječne veličine, dostiže temperaturu od 600°C za svega nekoliko minuta, dok u pojedinim djelovima objekta može dostići temperaturu od 1200°C. Vatra praćena dimom se brzo širi pa ljudi imaju vrlo malo vremena da reaguju i zbog toga ovi požari ostavljaju najteže posljedice.

Ova vrsta požara može da razvije naglo i iznenadno razbuktavanje vatre (eng. flashover). Ovo je česta pojava i predstavlja veliku opasnost i za same vatrogasce. Iznenadno rasplamsavanje se dešava nakon faze razvijenog požara, u trenucima kada u zoni požara imamo idealan odnos toplote, kiseonika i gorive materije. Takođe, prilikom požara u zatvorenom prostoru često dolazi i do plamenog udara zatvorenog prostora (eng. backdraught). Ova pojava nastaje u situacijama kada se smanji intenzitet sagorijevanja zbog smanjenja kiseonika u zoni požara. Usled naglog dotoka kiseonika u zonu požara, koje nastaje u određenoj situaciji npr. naglim otvaranjem spoljnih vrata, dolazi do razbuktavanja požara i njegovog rasprostiranja u veoma kratkom vremenskom intervalu.

Ipak, konstantno najveću opasnost predstavlja pojava dima. U zoni požara redovno se javlja dim koji sadrži štetne, otrovne i eksplozivne gasove i materije. Osim toga, dim otežava situaciju smanjujući vidljivost i otežavajući kretanje u zoni požara. Kako većina gorivih materija sadrži ugljenik, pri požaru najčešće nastaje **ugljen-monoksid** koji je veoma otrovan gas čak i u neznatnim koncentracijama u vazduhu. Ovaj gas je opasan jer djeluje veoma brzo ako se udahne pa čak i u veoma malim koncentracijama može izazvati smrt. Pritom nema miris koji bi upozorio na njegovo prisustvo. Takođe, prilikom požara u zatvorenom prostoru nema gdje da odlazi i brzo se koncentriše.

Razvoj požara u zatvorenom prostoru zavisi od: vrste i količine gorive materije, prisutne količine kiseonika, toplote koja se razvija, brzine sagorijevanja, prisustva električne energije i prirnatnih pojava kao što su rušenje i eksplozije, ali i atmosferskih uticaja – vjetrova, vrućine, hladnoće i vlage.

**Dim koji se oslobađa tokom požara
opasniji je od samog plamena zato što
je vreo i otrovan!**

AKO POŽAR NASTANE U VAŠEM DOMU

Ostanite mirni i ne paničite. Aktivirajte protivpožarni alarm ako postoji u objektu. Evakuišite ukućane pa tek onda - ako je požar manjeg obima, pokušajte ugasiti požar ili makar ograničiti njegovo širenje. Ako ne uspijete, odmah napustite tu prostoriju i zatvorite vrata za sobom. Ukoliko to možete učiniti bez rizika, isključite struju i gas da biste ograničili posledice požara. Prilikom izlaska, sva otvorena vrata treba da budu zatvorena, ali nikada blokirana ili zaključana. Kada budete na sigurnom pozovite vatrogasce na broj 123. Ako je požar većeg obima odmah napustite stan zatvarajući sva vrata za sobom tako da požar bude u ograničenom prostoru, jer u slučaju dotoka svježeg vazduha požar će se brzo raširiti na cijeli stan.

AKO POŽAR NASTANE NA SPRATOVIMA ISPOD VAS

Ne pokušavajte da se evakuišete ako je dim zahvatio prostor ispred vaših ulaznih vrata i na stepeništu, jer se dim brzo podiže pa rizikujete da budete zarobljeni na stepeništu. U tom slučaju najbolje je da ostanete u svom stanu. Ako dim počne da prodire ispod ili oko vrata, obložite dovratnike ulaznih vrata mokrim krpama i peškirimama. Skvasite vrata sa unutrašnje strane vodom, kako biste ih ohladili i usporili eventualno širenje plamena. Blokirajte ventilacione otvore mokrim krpama kako biste spriječili ulazak dima u prostoriju u kojoj se nalazite. U slučaju većeg prodora dima, spustite se ka podu gdje još ima vazduha, pokrijte usta i nos vlažnom krpom. Udaljite se što više od izvora vatre i zatvorite sva vrata za sobom. Povucite se ka prozoru ili izađite na balkon zajedno sa ostalim ukućanima. Očekujte vatrogasce u prosječnom vremenskom roku od 15 minuta. Skrenite pažnju vatrogasaca i ljudi koji su van objekta o vašem prisustvu, dozivajući ih i mašući krpom. Sačekajte da vatrogasci završe akciju gašenja požara i ventilaciju objekta, pa tek nakon njihove dozvole napustite objekat.

AKO POŽAR NASTANE NA SPRATOVIMA IZNAD VAS

Ne ispitujte uzroke požara i ne tražite vrijedne predmete kroz kuću, već odmah krenite ka izlaznim vratima. Ključ od spoljnih vrata mora uvijek biti u vratima ili na vidnom mjestu odmah pored njih. Prilikom evakuacije važno je da se svi ukućani prethodno skupe u jednu prostoriju, jer djeca zbog straha mogu negdje da se zavuku ili sakriju. Ako je moguće to uraditi bez rizika, **ugasite gas i struju** da biste ograničili posljedice požara. Ako imate vremena, obucite kaput i cipele sa debljim đonom. Usta i nos prekrijte vlažnom krpom ili maramicom. U slučaju da ulazna vrata nisu topla, otvorite ih polako. Kada se uvjerite da nema većeg prisustva toplote i dima u hodniku i stepeništu, idite ka izlazu iz objekta krećući se zajedno sa ostalim ukućanima po utvrđenoj ruti obilježenoj u planu za evakuaciju.

Nikada ne koristite lift zato što u toku požara dim lako proдре u okna i kabinu lifta. Takođe, može doći i do nestanka struje uslijed požara i lift će vjerovatno ostati zaglavljen između spratova.

Krećite se pognuto, bliže podu, jer se dim i temperatura koncentrišu u gornjim dijelovima prostorija.

Kada izađete iz objekta, van zone požara, nemojte se vraćati nazad po zaboravljene vrijedne stvari ili kućne ljubimce. Udaljite se na bezbjednu udaljenost od objekta, na sabirno mjesto sa ostalima, kako ne biste ometali dalji rad vatrogasaca.

Svaki četvrti požar je uzrokovan lošim električnim instalacijama!

POŽARI U OTVORENOM PROSTORU

U požaru na otvorenom prostoru, zračenje toplote i drugi faktori karakteristični za požar, mogu da ugroze neposrednu okolinu i na udaljenosti od 100 metara. I najmanji vjetar prilikom ovih požara, određuje pravce njegovog širenja i njegov intenzitet gorenja. Pri velikim šumskim požarima, uslijed naglog izgaranja velike količine gorive materije oslobađaju se ogromne količine toplote i tada će uzlazno strujanje vrelih gasova koji se dižu iznad požara, imati veliku brzinu pa se u takozvanom požarnom vakuumu (potpritisku), javlja **nedostatak kiseonika**. Ova pojava se naziva „požarna oluja“ i dovodi do smrtnih slučajeva čak i kod onih ljudi koji uopšte nisu bili neposredno ugroženi vatrom ili toplotnim zračenjem, ali su se našli u zoni požara.

Prilikom požara na otvorenom prostoru, snažno strujanje vrelih požarnih gasova naviše, može da ponese iskre i sitnije komade užarenog materijala, koji zahvaćeni ovim strujanjem mogu biti preneseni na veću udaljenost u različitim smjerovima u okviru zone požara. Ova pojava predstavlja izvor dodatnih opasnosti uslijed pojave novih žarišta vatre u neposrednoj blizini požara.

RAZVOJ POŽARA NA OTVORENOM PROSTORU

Ovaj razvoj požara karakteriše kratko vrijeme od početka procesa gorenja do razbuktavanja vatre u glavnom žarištu, kao i brzo širenje. Požar na otvorenom prostoru odlikuju veliki intenzitet izgaranja, visoka temperatura i velika količina toplote koja isijava (zrači) na sve strane. U ovim požarima kiseonika ima uvijek dovoljno jer se gorenje razvija na otvorenom prostoru, a sam proces gorenja stvara vazдушna strujanja hladnog i svježeg vazduha iz neposredne okoline ka žarištima vatre.

Ako ste u zoni požara na otvorenom koji je u početnoj fazi, aktivno se uključite u njegovo gašenje za šta vam može poslužiti kofa sa vodom ili priručna sredstva: zemlja, pijesak, prekrivač, lopata ili grana sa zelenim lišćem.

Ako dođe do požara kod komšije, pomogni mu da ugasi požar!

PREVENCIJA POŽARA NA OTVORENOM PROSTORU

- Redovno kositi travu i održavati prostor pored prilaznih puteva i saobraćajnica.
- Stogove sijena ne skladištiti ispod elektroprenosnih vodova i postavljati ih na rastojanju od najmanje 15 metara do najbližeg objekta.
- Ukloniti sav gorivi materijal (travu, nisko rastinje, granje i sl.) oko kuće, automobila, po moćnih objekata.
- Ne bacati opuške i neugašene cigarete ukoliko se nalazite na prostoru obraslom šumom, travom i niskim rastinjem.
- Ne spaljivati travu, nisko rastinje ili smeće na otvorenom prostoru, obradivim površinama i u blizini šuma.
- Ne palite roštilj na otvorenom prostoru gdje postoji opasnost od nastanka požara. Uklonite sav gorivi materijal (suva trava, granje, korov) oko objekata.
- Tokom požarne sezone staviti u funkciju sav vodeni potencijal.

U KOM SLUČAJU (NE) TREBA POKUŠATI GAŠENJE POŽARA

Ako vidite plamen, ali nema dima, **odmah pokušajte da ugasite vatru!**
Ako vidite dim, ali nema plamena, **odmah napustite prostor u kome ste se našli!**

DJECA

Nikada ne ostavljajte djecu samu u vašem domu jer u slučaju požara ona će ostati zarobljena.

Ne dozvolite da se djeca igraju sa otvorenim plamenom (šibice, upaljači, svijeće).

Ne ostavljajte bez nadzora grijalicu u dječijoj sobi.

Učite djecu da je vatra veoma opasna i da ih može ugroziti.

Naučite djecu da u slučaju požara umiju da pozovu vatrogasce na broj 123.

Naučite djecu pravilnim postupcima u slučaju požara.

**Djeca su posebno ranjiva u slučaju
požara jer paniče i njihovo
ponašanje može postati nepredvidivo,
a mogu pokušati i da se sakriju.**

SPAŠAVANJE LICA NA KOJIMA GORI ODJEĆA

Kada se na nekoj osobi zapali odjeća, opasnost za njen život je neposredna, a može biti otklonjena samo brzom reakcijom. Osoba u plamenu, izgubivši prisebnost, trči besciljno tražeći spas u bjekstvu pred vatrom od koje se ne može pobjeći. Osobi kojoj gori odjeća treba prići sa leđa, zaustaviti je i odmah položiti na pod. Kretanjem se vatra još više razbuktava, a plamen brzo obuhvata glavu i najosjetljivije djelove tijela, što najčešće dovodi do teških ili smrtonosnih povreda. Prekrijte joj tijelo nekim prekrivačem, zamotajte u ćebe, tepih, kaput ili kakav drugi pokrivač. Pokušajte ugасiti požar počevši od glave na niže i oslobodite odmah osobi disajne organe kako bi mogla disati. Ukoliko su se odjeća i prekrivač zalijepili za tijelo osobe, ne skidajte ništa na silu. Ako je to moguće, opečeni dio odmah stavite pod tekuću hladnu vodu 10 do 15 minuta, a nakon hlađenja prekrijte opečeno mjesto sterilnom gazom ili zavojem za opekotine. Nikad ne nanosite bilo kakve masti i ne stavljajte led na opečeno mjesto. Unesrećenoj osobi sa većim opekotinama treba dati vode da pije. U slučaju da tokom pružanja pomoći, vaša vlastita odjeća počne goriti, ležite na pod i pokušajte zaustaviti gorenje odjeće kotrljanjem po podu. Zaštitite lice.

VODU KAO SREDSTVO ZA GAŠENJE NE KORISTIMO KOD:

- a) požara na električnim instalacijama i postrojenjima pod naponom
- b) požara dimnjaka
- c) požara u kojima su zapaljeni ulje ili mast
- d) požara zapaljivih tečnosti (nafte, benzina, lakova i sl.)
- e) požara metala

ZEMLJOTRESI

POJAM

Zemljotres nastaje lomom stijenskih masa Zemljine kore. Seizmički hazard predstavlja vjerojatnoću pojavljivanja zemljotresa u određenom periodu i na konkretnom mjestu. Seizmički rizik predstavlja stepen mogućih gubitaka ljudskih života i materijalnih dobara, u slučaju pojave zemljotresa određenog intenziteta na konkretnom području.

Zemljotres je hazard koji se ne može predvidjeti, ali se pravilnom i blagovremenom reakcijom mogu smanjiti njegove posljedice.

PREVENTIVA

- a) Strogo poštovati zakonske norme prilikom izgradnje novih objekata i adaptacije postojećih.
- b) Odrediti i obilježiti sigurna mjesta za sklanjanje u slučaju zemljotresa unutar i van objekta.
- c) Izraditi bazu podataka o broju i lokaciji lica sa invaliditetom.
- d) Izbjegavati postavljanje teških predmeta na većim visinama u prostoru gdje boravite.
- e) Upoznati sve ukućane sa mjestima koja bi bila prikladna za sklanjanje u slučaju zemljotresa.
- f) Upoznati se sa evakuacionim putevima.
- g) Vršiti stalnu edukaciju po pitanju zaštite od zemljotresa.

SAVJETI

- a) Ako se nalazite u nižim prostorijama objekta, na prve znake potresa ili tutnjave odmah na pustite prostor u kome boravite i izađite na otvoreni prostor (park, bašta, široka ulica i dr.).
- b) Udaljite se od objekata, stabala, stubova rasvjete i sl.
- c) Ako ne možete da izađete iz objekta, nađite zaklon na bezbjednijim mjestima u njemu kao što su: ugao prostorije, dovratnici, noseći zidovi, ispod stola, pored kreveta i ostanite tamo dok traje potres.
- d) Pokrijte glavu i lice rukama i sklupčajte se.
- e) Udaljite se od većih staklenih površina, prozora i pregradnih zidova.
- f) Ostanite mirni i prisebni i ne stvarajte paniku.
- g) Sačekajte na sigurno mjesto dok ne dođe do smirivanja tla.
- h) Imajte na umu da najčešće nakon prvog zemljotresa može uslijediti još jači zemljotres.
- i) Nakon prestanka podrhtavanja tla, provjerite da li je došlo do povređivanja ljudi koji su bili sa vama u objektu.
- j) Ukoliko je neko teže povrijeđen, ne pomjerajte ga osim ako mu je ozbiljno ugrožen život.
- k) Zapamtite gdje se nalaze lica koja iz bilo kog razloga nisu napustila objekat.
- l) Odmah isključite sve izvore električne energije, gasa i vode.
- m) Izađite iz objekta i pozovite hitne službe na broj 112 pa im saopštite informacije iz vašeg okruženja.
- n) Ne koristite lift prilikom evakuacije.
- o) Ne zadržavajte se na stepeništu.
- p) Nakon izlaska udaljite se od objekta najmanje za polovinu njegove ukupne visine.
- q) Pratite uputstva nadležnih službi i po njima postupajte.

AKO SE NALAZITE POD RUŠEVINAMA:

- a) Sačuvajte prisebnost i pokušajte da se orijentirate.
- b) Ne palite šibice ili svijeću, zbog mogućeg prisustva plina i opasnosti od požara i eksplozija.
- c) Ne krećite se po ruševinama već sačekajte spasioce.
- d) Ako ste pritisnuti lakšim materijalom, započnite sa laganim odstranjivanjem, pri čemu štedite snagu i čuvajte se oštrih predmeta i naknadnog povređivanja.
- e) Prekrijte usta maramicom ili tkaninom.
- f) Osluškujte zvukove spolja i kad budete čuli spasioce pokušajte da ih dozovete.
- g) Skrenite pažnju spasiocima lupanjem o metal, cijevi ili neki čvrsti predmet.
- h) Ako spasioci nisu u blizini nemojte vikati i pozivati u pomoć jer gubite dragocjenu snagu, a vikanje može izazvati udisanje velike količine prašine.

AKO STE NA OTVORENOM

Udaljite se što je više moguće od svih objekata, stabala i stubova rasvjete.

AKO SE NALAZITE U VOZILU:

- a) Zaustavite se ukoliko to možete učiniti bezbjedno i ostanite u vozilu.
- b) Nemojte se zaustavljati na mostovima, podvožnjacima, nadvožnjacima i u tunelima.
- c) Izbjegnite zaustavljanje u blizini zgrada, drveća ili ispod električnih vodova.
- d) Kada zemljotres prestane, oprezno nastavite vožnju. Izbjegavajte puteve, mostove, vijadukte, tunele, rampe koji su možda oštećeni u zemljotresu, kao i lokacije koje su evidentirane kao rizične zbog klizišta i odrona.

POPLAVE I NEVRIJEME

POJAM

Poplave nastaju izlivanjem rijeka i potoka iz svojih korita ili prelivanjem vodenih kanala i jezera. Ovo se dešava uslijed jakih i učestalih padavina, prilikom naglog porasta nivoa vode u riječnom koritu, otapanja leda i snijega, probijanjem brana kojima su ograničeni određeni vodeni tokovi, narastanjem nivoa podzemnih voda ili nemarom ljudi koji svoj otpad odlažu duž vodenih tokova. U novije vrijeme razlog poplava može biti i otapanje velikih ledenih površina - glečera.

Za vrijeme poplava voda se izliva iz svoga korita i plavi niže teritorije u svom neposrednom okruženju. Pri tome dolazi do oštećenja puteva, željezničkih pruga, mostova, zgrada, poljoprivrednih površina, industrijskih objekata - pri čemu je ugrožena bezbjednost ljudi.

Odbrana od poplava na teritorijama kojima protiču rijeke ili potoci vrši se izgradnjom zaštitnih nasipa ili postavljanjem barijera kojima se sprječava izlivanje vode iz njenog korita.

Poplave se mogu desiti svuda, pojavljujući se iznenada i na mjestima na kojima se nikada ranije nisu dešavale!

PREVENTIVA

AKO PRETPOSTAVLJATE DA I VAŠA KUĆA MOŽE BITI POPLAVLJENA

- a) Stalno se edukujte po pitanju zaštite od poplava.
- b) Pripremite najosnovnije zalihe konzervisane hrane, flaširane vode, lijekova, odjeće i obuće, kao i sredstava za ličnu higijenu.
- c) Obezbijedite dodatne stvari koje su vam potrebne za djecu, starije osobe i osobe sa hendikepom.
- d) Pripremite se da isključite struju, vodu i gas na odgovarajućim mjestima.
- e) Podignite električne uređaje i važnije stvari iznad poplavnog nivoa vode.
- f) Ukoliko niste uspjeli da napustite vaš dom prije poplavnog talasa i niste u mogućnosti da to učinite, idite na najviši sprat vašeg objekta i tamo sačekajte spasilačke timove.
- g) Obavijestite nadležnu službu na broj 123 o postojećim i potencijalnim opasnostima, ugroženim licima, imovini i stoci, kao i obimu pomoći koja je potrebna.
- h) O svim promjenama na objektima odbrane od poplava, odmah obavijestite nadležnu službu.
- i) Slušajte upozorenja i informacije koje se objavljuju na lokalnim informativnim emisijama.

SAVJETI

KADA SE NIVO POPLAVNE VODE SPUSTI, MNOGE OPASNOSTI SU I DALJE PRISUTNE.

- a) Nemojte piti vodu sa slavine zbog njene moguće zagađenosti.
- b) Nemojte dodirivati električne uređaje ukoliko ste mokri ili stojite u vodi.
- c) Nastavite da slušate radio, TV i čitate obavještenja na internetu o tome šta treba da radite, gdje da idete ili koja mjesta treba izbjegavati.
- d) Ako morate da se krećete kroz oblast koja je poplavljena trudite se da ostanete na čvrstom tlu.
- e) Imajte u vidu da stajaća voda može biti obuhvaćena električnom energijom iz podzemlja ili srušenih dalekovoda.
- f) Računajte na to da su poplave možda prouzrokovale promjenu vama poznatih mjesta, urušile puteve ili šetališta.
- g) Nakon povlačenja glavne količine vode, postoji mogućnost da se ispod pojedinih manjih površina vode sada nalaze oštri predmeti koji vas mogu povrijediti.
- h) Pripadnici specijalističkih službi će pomagati ljudima u poplavljenim područjima. Vi im pomažete tako što se sklanjate sa putanja kojima se oni kreću.
- i) Putevi mogu biti zatvoreni zato što su oštećeni ili prekriveni vodom. Zbog vaše sigurnosti postavljene su barijere. Ako naiđete na njih idite drugim putem.
- j) Očekujte da može doći do naknadnih poplava ili iznenadnih bujičnih poplava.
- k) Ako vam automobil tokom kretanja zastane uslijed naglog porasta vode, odmah izađite iz njega i popnite se na neku višu poziciju.
- l) Nemojte bez velike potrebe prelaziti mostove ili se kretati u blizini rijeka i potoka u poplavljenoj oblasti, jer vas poplavni talas može povući sa sobom.

SANACIJA

OSTANITE ZDRAVI

Poplava može prouzrokovati emocionalni i fizički stres. Dok se fokusirate na čišćenje i popravku terena neophodno je da pazite na sebe i svoju porodicu. Pravite česte pauze i redovno jedite i pijte. Održavajte raspored aktivnosti koji možete postići. Napravite listu i obavljajte poslove jedan po jedan. Razgovarajte o svojim problemima sa ostalima i tražite pomoć. Kontaktirajte odgovarajuće službe za dodatne informacije o emocionalnoj podršci.

ČIŠĆENJE I POPRAVKA VAŠEG DOMA

Prije ponovnog ulaska u prostor koji je bio zahvaćen poplavom potrebno je isključiti struju na glavnoj sklopici ili tabli sa osiguračima, čak iako je struja isključena u oblasti u kojoj se nalazite. Na taj način sami ćete moći da procijenite kada je vaš dom dovoljno suv i spreman za ponovno priključenje na električnu energiju. Provjerite da li curi gas ili voda i postoji li mogućnost ponovnog korišćenja. Procijenite kada je siguran pristup kući svih članova vašeg domaćinstva, a zatim zaštitite ulaz u kuću i imovinu u njoj. Evidentirajte nastalu štetu snimcima, kako biste imali dokumentaciju prilikom traženja obeštećenja.

KLIZIŠTA

POJAM

Klizište je dio padine na kojoj je zbog poremećaja stabilnosti došlo do klizanja zemljišta, to jest kretanja površinskog sloja zemlje. U tim situacijama se stjenovita ili rastresita stijenska masa odvaja od podloge i pod uticajem gravitacije klizi niz padinu. Proces kretanja na klizištu se može odvijati veoma različitim brzinama, od najsporijih kada se kretanje tla ne primjećuje, do veoma brzog kada je moguć nastanak velikih šteta i ugrožavanja ljudskih života.

Postoje više vrsta klizišta, ali svaka od njih uglavnom je određena zapreminom, položajem klizne površine i brzinom napredovanja. Glavni uzroci pojave klizišta su: velika količina padavina, šumski požari, zemljotresi, preopterećenost terena, nesavjesna gradnja kao i druge određene ljudske aktivnosti. Najčešći uzročnik pojave klizišta je voda, kada uslijed velikih kiša dolazi do djelimičnog prodiranja vode u tlo, pri čemu se bitno mijenjanju njegove fizičko-mehaničke karakteristike i pritisci, pa daljim gravitacijskim djelovanjem dolazi do pokretanja masa.

Što se tiče stabilnosti zemljišta, ona zavisi od kosine i oblika padine, geomehaničkih svojstava zemljišta, rasporeda slojeva zemljišta i dr.

PREVENCIJA

- Identifikacija područja u kojima postoji velika vjerojatnoća nastanka klizišta.
- Redovna mjerenja i ispitivanje terena na klizištima.
- Zabrana gradnje u područjima sa nestabilnim terenima.
- Dizajniranje nagiba padine ili izgradnja inženjerskih struktura koje će pomoći u održanju stabilnosti padina.
- Pošumljavanje prostora.
- Uređenje i održavanje stalnih vodotoka i periodičnih bujičnih tokova.
- Izrada površinskih ili dubinskih drenaža za odvod vode iz zemlje.
- Iskopavanje kanala za odvod potencijalnog priliva vode.
- Edukacija ljudi u potencijalno opasnim područjima na moguće posljedice od nastanka klizišta.
- Kontrola klizišta nakon što je proces pokreta mase na padini već počeo.
- Izrada blokada sa balvanima i drugim čvrstim materijalima.
- Izrada zaštitnih zidova.
- Kod manjih odrona su dovoljni i mali nasipi od vreća pijeska.
- Površine koje su i dalje pod kišom prekrivaju se vodootpornim ceradama ili PVC folijom kako bi se spriječilo dalje natapanje zemljišta.

SAVJETI

- U slučaju nailaska vozilom na klizište, odmah se udaljite na što veće rastojanje.
- O nastanku klizišta odmah obavijestite vatrogasce na broj 123 ili hitne službe na broj 112.

EPIDEMIJA

POJAM

Epidemija je naglo obolijevanje većeg broja ljudi na određenom području u kratkom vremenskom razdoblju. Izvor epidemije nalazi se najčešće izvan područja koje ona zahvati i otuda se unosi preko oboljelih osoba, životinja ili kontaminirane robe. Epidemija je uglavnom prostorno ograničena što najviše zavisi od otpornosti ljudi na konkretnom području i gustine naseljenosti. Kada se epidemija proširi na više država ili kontinenata, zahvatajući masovno veliki broj ljudi, nazivamo je pandemijom.

PREVENCIJA

- Obezbijedite dovoljno zaliha prehrambenih namirnica, lijekova i sredstava za higijenu.
- Često i temeljno perite ruke sapunom i vodom ili sanitarnim gelom na bazi alkohola.
- Izbjegavajte kontakt sa osobama koje imaju simptome prehlade ili gripa.
- Pozovite doktora ako imate povišenu temperaturu (groznicu), kašljete ili otežano dišete.
- Izbjegavajte neposredan nezaštićeni kontakt sa domaćim ili divljim životinjama.
- Izbjegavajte bilo kakva putovanja.
- Dezinfikujte stvari koje redovno koristite.
- Redovno pijte vodu.
- Koristite zaštitne maske i rukavice na javnom mjestu.
- Držite distancu od drugih ljudi najmanje 2 metra na javnom prostoru.
- Pratite redovno informacije o stanju epidemije u vašem mjestu.
- Uzimajte preporučene lijekove prije pojave simptoma.
- Postupajte po zvaničnim obavještenjima i uputstvima nadležnih službi.

SAVJETI

- Ako ste se već inficirali nekom zaraznom bolešću, odmah potražite savjet ljekara.
- Kad kašljete pokrijte nos i usta laktom ili maramicom.
- Bolesni članovi porodice ne bi trebalo da napuštaju svoj stambeni prostor.
- Ostali članovi porodice ne bi trebalo da primaju goste ili odlaze u posjete.
- Djeca ne bi trebalo da idu u školu.

ZBRINJAVANJE I EVAKUACIJA

Danas je više nego ikad važno da budemo spremni na moguće vanredne situacije. Prirodne ili druge katastrofe koje se dešavaju iznenada, mogu se ublažiti određenim aktivnostima. Aktivnosti i mjere koje je svako dužan da preduzme kako bi smanjio sopstveni i rizik po svoju porodicu, omogućavaju između ostalog lakše i brže zbrinjavanje ugroženih. Evakuacija, kao jedna od mjera spašavanja, predstavlja prelazak osoba iz zone koja je pogođena nekom nepogodom do bezbjednog mjesta. Mora se odvijati bez panike i po redosljedu: majke sa djecom, stari i bolesni, osobe sa invaliditetom, ostala lica.

Razmislite već danas šta možete uraditi za sopstvenu sigurnost!

1

PRVI KORAK - NAPRAVI PLAN

Planiraj unaprijed korake za smireniji i sigurniji odgovor u slučaju potrebe.

Razgovarajte - Diskutujte sa svojom porodicom o nepogodama koje se mogu dogoditi u mjestu u kojem živite. Pripremite odgovore na njih za svakog člana domaćinstva kao i zajednički plan aktivnosti.

Planirajte - Izaberite dva mjesta za sastanak nakon eventualne katastrofe. Prvo mjesto neka bude neposredno ispred vašeg doma u slučaju iznenadne nepogode kao što je požar. Drugo mjesto neka bude izvan vašeg komšiluka u slučaju da se ne možete vratiti kući ili se od vas traži da se evakuišete.

Naučite - Svaka odrasla osoba u vašem domaćinstvu treba da zna kako i kada da ugasi prekidače za struju i gas. Saznajte i naučite kako se pravilno aktivira i koristi protivpožarni aparat koji posjedujete.

Provjerite zalihe - Pregledajte količinu zaliha namirnica koje bi koristili u slučaju katastrofe i mijenjajte vodu i hranu nakon svakih šest mjeseci.

Komunicirajte - Neka svi u vašem domaćinstvu obezbijede telefonske kontakte u hitnim slučajevima. Obezbijedite po jedan primjerak uputstva o kontaktima za svaku osobu u vašem domu. Provjerite da li ti kontakti uključuju i nekoga van grada jer će tako lakše biti obezbijeđen hitan poziv u slučaju preopterećenja lokalne mreže. Redovno ažurirajte pomenute informacije.

Vježbajte - Najmanje dva puta godišnje vježbajte evakuaciju sa svojim ukućanima, koja se radi u slučaju opasnosti. Vodite bilješke o svakoj vježbi posebno i ubilježite alternativne rute u slučaju da su glavni putevi neprohodni ili zakršeni.

2

DRUGI KORAK - PRIPREMITE KOMPLET OPREME

Ono što imate pri ruci u trenutku kada se desi katastrofa, može biti odlučujuće važno za vaš život u toj situaciji. Pripravite dovoljno namirnica i drugih potrepština za svaku osobu iz vašeg domaćinstva, za vremenski period od najmanje tri dana.

Voda - Pripravite najmanje četiri litre vode po osobi za jedan dan.

Hrana - Pripravite namirnice koje nisu lako kvarljive, a istovremeno su bogate proteinima. Birajte hranu koja ne zahtijeva složenu pripremu ili kuvanje.

Baterijska lampa - Nabavite lampu i rezervne baterije za nju.

Prva pomoć - Pripravite standardnu opremu prve pomoći koja uključuje odgovarajuće zavojice, jod, duple igle, makazice i druge stvari prema propisu.

Lijekovi - Obezbijedite lijekove koje koriste članovi domaćinstva kao i standardne lijekove za glavobolju, temperaturu i sl.

Radio-prijemnik - Pripravite ručni radio prijemnik kako bi bili u mogućnosti da pratite javna obavještenja nadležnih službi. Obezbijedite odgovarajuće rezervne baterije.

Alatke - Kompletirajte: ključ za zavrtanje ventila gasa, ručni otvarač konzervi, šrafciher, kliješta, čekić, nož, ljepljivu traku, plastičnu foliju, kese, konopac.

Odjeća - Obezbijedite presvlake za svakog člana domaćinstva posebno, uključujući cipele i rukavice.

Lične stvari - Upakujte naočare ili sočiva ako ih neko u domaćinstvu koristi, kopije važnih papira uključujući lične isprave.

Stvari za ličnu higijenu - Ponesite toalet papir, sapun, četkicu i pastu za zube.

Novac - Uzmite gotovinski novac sa sobom.

Kontaktne informacije - Ponesite sa sobom notes sa porodičnim brojevima telefona i meil adresa, uključujući i kontakte koje imate van oblasti u kojoj živite, radi lakše komunikacije u slučaju da su telefonski servisi nedostupni.

Kućni ljubimci - Pripremite odgovarajuće potrepštine za kućne ljubimce: vodu, hranu, plastične kese, lijekove i informacije o vakcinisanju.

Mapa - Razmislite o označavanju rute za evakuaciju iz vašeg lokalnog područja.

Uključite kao neophodno opremu za bebe i ljude sa poteškoćama. Skladištite sve u čvrst, ali lako nosiv kofer. Čuvajte manju verziju gore navedenog kompleta u svom automobilu.

3

TREĆI KORAK - BUDI OSPOSOBLJEN

Nauči jednostavne tehnike prve pomoći koje ti mogu dati potrebne vještine i smjelost da pomogneš ugroženoj osobi.

Kada se dogodi velika katastrofa, vaša zajednica se može trenutno promijeniti. Neko od vaših voljenih se može povrijediti, a prvi odgovor bi u tom slučaju trebao biti pravovremen. U toj situaciji bi puno značilo kada bi makar jedan član vašeg domaćinstva bio obučen za pružanje prve pomoći. Postavite ugroženo lice u odgovarajući položaj i obezbijedite mu čist disajni put. U svakom slučaju, neophodno je odmah pozvati službu hitne pomoći na broj 124 ili hitne službe na broj 112 i brinuti o ugroženoj osobi do dolaska ekipe.

4

ČETVRTI KORAK - VOLONTIRAJ

Kod nas je vrlo malo ljudi koji su upoznati sa procedurama pružanja prve pomoći. Radi povećanja lične i opšte bezbjednosti potrebno je da što više ljudi iz naše zajednice bude osposobljeno da pomogne povrijeđenoj osobi u slučaju različitih tipova nesreća: posjekotine, lomovi, udar struje i dr.

5

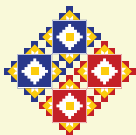
PETI KORAK - DONIRAJ KRV

Krv je neophodna ne samo u hitnim slučajevima već je ona i stalna potreba za određenu grupu pacijenata. Doniranje krvi ne uzima puno vremena, a svaka donacija ima moć spašavanja čak tri ljudska života. Ipak, svaka donacija krvi je vremenski ograničena pa je zato potrebno učestalo obnavljanje zaliha krvi u medicinskim ustanovama

Finansira
Evropska unija

IPA PROGRAM PREKOGRAIČNE SARADNJE
BOSNA I HERCEGOVINA - CRNA GORA

Ova publikacija nastala je uz finansijsku potporu Evropske unije. Njen sadržaj isključiva je odgovornost JU Razvojne agencije Županije Zapadnohercegovačke HERAG i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of PI Development agency of WHC HERAG and do not necessarily reflect the views of the European Union.